

Lillehammer, 11. januar 2023

Til:
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET
E-post: postmottak@kud.dep.no

"Innspel kulturfrivillighet"

Norsk Amatørteaterforbund vil med dette levere følgende innspill til kultur- og likestillingsdepartementets strategiarbeid med utredning av regionale kulturråd.

Vi har tatt utgangspunkt i spørsmålene som er stilt på:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/om-arbeidet-med-ein-strategi-for-kulturfrivillighet/innspel-til-strategiarbeidet/id2934080/>

1. Brei deltaking og tilgang på kunst og kulturaktivitet i heile landet

Kva er dei største utfordringane for at fleire skal kunne delta i kulturfrivilligheita?

- Vi erfarer at det ofte er svært praktiske forhold som står i veien for bred deltakelse i kulturaktiviteter. Blant disse finner vi tilgang til gode og egnede lokaler, økonomiske midler til å arrangere kulturarrangementer, og tilgang til reisemidler for aktører i distriktene. Vi erfarer også en stor mangel på tilrettelegging for personer med ulike funksjonsvariasjoner.

Kva slags erfaringar har lag og foreiningar gjort seg under og etter koronaen?

- Vår erfaring er at mange potensielle publikummere har lagt om sine vaner i kjølvannet av pandemien. Flere av våre medlemslag melder at de har store problemer med å trekke publikum til sine forestillinger og arrangementer, og med å trekke interesserte deltakere til kurs, oppsetninger og annen aktivitet.

Kva kan gjerast for å nå grupper som i mindre grad deltek og inkludere fleire i aktivitetar?

- I stor grad vil vi her vise til det øverste punktet - bedre tilgang til gode og egnede lokaler, og mere midler til å gjennomføre aktiviteter. Dette vil kunne la kulturorganisasjoner senke priser på blant annet billetter og kursavgifter, som vil hjelpe mange med å engasjere seg i kulturlivet. Vi erfarer også at det er viktig at kommunene bygger opp under lokal kulturvirksomhet og bistår i å synliggjøre aktuelle tilbud.

2. Møteplassar og tilgang på egna kulturarenaer for aktivitet, læring og opplevingar

Kva kjenneteiknar møteplassar der det er lagt til rette for læring og gode opplevingar?

- Kulturbransjen har behov for gode, moderne og tilrettelagte møteplasser som rommer både barn, ungdom, voksne, og foreldre. Et ideelt kulturhus vil inkludere fremføringslokaler, øvingslokaler, en cafe for å sosialisere utenom øvingstid, og ikke minst rimelige lagerlokaler, som det er stor etterspørsel etter i kulturlivet. Det er også viktig at kapasiteten svarer til behovet, og at ulike aktører dermed kan benytte lokalene til ønsket tid og til rimelige priser. Vi vil også vise til rapporten Kulturalliansen har utarbeidet om behov knyttet til lokaler i den frivillige kultursektoren:

<https://static1.squarespace.com/static/5615038de4b0a283deee9de2/t/638747326db1a64d4f050ccd/1669809990591/Rapport+25+kommuner+2022+pdf.pdf>

Kva er dei største utfordringane og suksessfaktorane for å sikre tilgang på egna lokale og kulturarenaer?

- Vi kan skille ut tre store utfordringer knyttet til tilgang til egnede kulturlokaler: Pris, ledig tid, og tilrettelegging. Det er derfor, som nevnt i punktet ovenfor, at det finnes *nok* lokaler til å romme de aktive kulturaktørene i et gitt område. Kulturen, som alle andre bransjer, trenger forutsigbarhet for å kunne blomstre, og dermed må teatergrupper, korps, danseensembler og liknende kunne kjenne seg trygge på at de har tilgang til gode lokaler til avtalt tid, uten at de konstant må kompromittere med andre grupper for å få tilfredsstilt sine behov.

Kva slags gode eksempel finnast og korleis kan ein lære meir av kvarandre?

- Fabrikken på Lillehammer er et godt eksempel til etterfølgelse. Se: <https://www.fullpakke.org/> og <https://www.fabrikken.org/nb/>

3. Samspel mellom den profesjonelle og frivillige kulturen

Kva er erfaringane frå samarbeid og samspel mellom den profesjonelle og frivillige kulturen?

- Vår erfaring er at det eksisterer et markant skille mellom den frivillige og profesjonelle kultursektoren hva angår støtteordninger, tilgang til lokaler og mye annet. Til tross for dette har de to gruppene så mye til felles, og et så likt nedslagsfelt, at det sjeldent er nyttig for oss å skille på de to sektorene. Profesjonelle aktører rekrutterer bredt fra det frivillige feltet, og det frivillige feltet nyter godt av profesjonell kompetanse i nesten all virksomhet. Mange av de aktive i feltet er langt på vei usikre på om de skal identifisere seg som profesjonelle og amatører. Vi mener feltet som helhet hadde hatt godt av å bryte ned skillet mellom de to gruppene blant annet i offentlige støtteordninger, og heller veie hvert enkelt omsøkte prosjekt på dets egne vilkår.

Kva slags gode eksempel finnast og korleis kan ein lære meir av kvarandre?

- Vi vil trekke frem Teaterdagene på Lillehammer som et godt eksempel på samspill mellom frivillige og profesjonelle. Teaterdagene er en festival som langt på vei retter seg mot det frivillige feltet, men hvor det engasjeres profesjonelle kursholdere og forestillinger.

Korleis kan samspelet bli enda betre og kva vil ein oppnå med dette?

- Å løse opp skillet mellom profesjonelle og frivillige aktører i for eksempel offentlige støtteordninger vil sikre en bredere og mer rettferdig fordeling av tilgjengelige midler, og dermed økt bærekraft i kulturmiljøet.

4. Offentlege tilskotsordningar og tiltak

Kva er dei største utfordringane med dagens ordningar og korleis kan dei bli enda betre?

- Som nevnt ovenfor mener vi det vil være hensiktsmessig å løse opp kravene til flere støtteordninger ved å fjerne skillet mellom profesjonelle og frivillige søkere. For eksempel ønsker vi en samlet støtteordning for kulturfeltet som er søkbar for begge gruppene, heller enn separate ordninger for de to.

Kva hindrar og fremmar frivillig engasjement og kva kan gjerast for å forenkla og samordne ordningar?

- Vi opplever at det er et hinder for frivillig engasjement at flere støtteordninger er for omfattende og tidkrevende å produsere.

Korleis kan offentlege myndigheiter få til et godt samarbeid og samspel med frivillige organisasjonar?

- Som en organisasjon med lang fartstid innen kulturfeltet har vi opplevd å svare på undersøkelser som akkurat denne flere ganger. Vår erfaring er at vi, og andre i sektoren, har svart på de samme spørsmålene ved flere anledninger. Etter vårt syn er det dermed ikke god bruk av ressurser å gjennomføre flere slike utredninger, ettersom vi langt på vei opplever det som distraksjon fra det arbeidet vi ønsker å ha fokus på.

Korleis kan verkemiddel og tiltak på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå innrettast for å bli enda betre?

- Ved å forenkla søknadsskjemaer, korte ned behandlingstid og mildne opp enkelte formelle krav til vi redusere avstanden mellom idé og gjennomført prosjekt, og gjøre det enklere for både profesjonelle og frivillige kulturaktører å søke støtte til sine prosjekter.

5. Regionale kulturfond

Korleis kan eit regionalt kulturfond innrettast for å supplere – og ikkje overlape - ordningar som allereie finst?

- Vi ønsker sentraliserte ordninger for støtte til kulturlivet, og vi mistenker at kulturlivet vil påføres store ekstrautgifter ved organiseringen av regionale kulturråd. Som et ekstra (og etter vårt syn unødvendig) ledd i ressursstrømmen fra departementet og ut til hver enkelt aktør anser vi regionale kulturråd som overflødige. Kort fortalt: Jo flere ledd, jo mindre midler disponerer offentligheten til utdeling til feltet.

Ellers opplever vi at departementet langt på vei svarer på sitt eget spørsmål: Man må sørge for at de nye ordningene ikke går på akkord med allerede eksisterende ordninger i form av målgruppe, bevilgningsramme, kunstneriske krav, etc.

Korleis kan eit regionalt kulturfond innrettast på ein måte som minimerer dei administrative byrdene?

- Vi mener de som er best egnet til å administrere kulturfeltet er kulturfeltet selv. Jo mere tillit departementet vier kulturfeltet, jo mindre ressurser vil forsvinne på administrasjon og forvaltning.

Med vennlig hilsen

Norsk Amatørteaterforbund (NAFT)

Helen Hansen

Helen Hansen

Generalsekretær

helen@natf.no